

Applications and Methodology of Case- study as a Community based Research in Nursing

Khorasani P^{1*}, Mohebbi Z^{2*}, Magharei M³

¹Assistant Professor in Nursing, Nursing and Midwifery Care Research Center, Department of Community Health Nursing, School of Nursing and Midwifery, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran

²Assistant Professor and Director of Nursing, Department of Medical-Surgical Nursing, School of Nursing and Midwifery, Shiraz University of Medical Sciences, Shiraz, Iran

³Instructor, Department of Medical-Surgical Nursing, School of Nursing and Midwifery, Shiraz University of Medical Sciences, Shiraz, Iran

Abstract

Research is a way of developing a body of knowledge and movement toward an influential profession. A case study has been commonly used in humanistic and medical sciences, even though generally was considered an underutilized strategy in community-based nursing especially in Iran; so we decided to introduce nurse researchers with detailed issues of this research strategy in this article. Some researches reiterated case studies' appropriateness in theory generation when dealing with new phenomena, events, techniques, processes, or a complex real-life activity in a great-depth and holistic view. Some authors criticized this research strategy as lacking scientific rigor and not addressing generalization. Therefore, it is underutilized in nursing. The purpose of this article is to demonstrate the appropriateness of the case study as a nursing research strategy and discussing methodological considerations about it. To this end, we reviewed recent literature consisting 46 references (11 textbooks of nursing research) and other articles and books on case study methodology from medical and nursing databases. The result was the extraction of the main concepts such as different case studies' applications, methods, and designs to planning, conducting and reporting a case study research as well as other issues such as sampling, data gathering, analysis, and reporting of derived results with several examples in each section and discussing considerations about this strategy. To conclude, there are possibilities in nursing clinical, administrative, and educational issues as well as preventive health care for doing case studies in nursing. Thus nurses should know case-studies' methodology and practice to be able to conduct it appropriately when necessary.

Keywords: Case study, Nursing research, Research methodology, Review article, Community-based nursing

Sadra Med Sci J 2020; 8(2): 165-180.

Received: Sep. 23rd, 2019

Accepted: Apr. 19th, 2020

* Corresponding Author: **Mohebbi Z.** Assistant Professor and Director of Nursing, Department of Medical-Surgical Nursing, School of Nursing and Midwifery, Shiraz University of Medical Sciences, Shiraz, Iran, mohebbi04@yahoo.com

مجله علوم پزشکی صدر

دوره ۸، شماره ۲، بهار ۱۳۹۹، صفحات ۱۶۵ تا ۱۸۰

تاریخ پذیرش: ۹۹/۰۱/۳۱ تاریخ دریافت: ۹۸/۰۷/۰۱

کاربردها و متدولوژی مورد پژوهی در پژوهش‌های پرستاری مبتنی بر جامعه

پروانه خراسانی^۱، زینت محبی^{۲*}، محبوبه مقارئی^۳

^۱ استادیار گروه پرستاری، مرکز تحقیقات پرستاری و مامایی، گروه پرستاری سلامت جامعه و سالمندی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران
^۲ استادیار و مدیر گروه پرستاری، گروه داخلی-جراحی پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی حضرت فاطمه(س)، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز، ایران
^۳ مربی گروه پرستاری، گروه داخلی-جراحی پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی حضرت فاطمه(س)، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز، ایران

چکیده

پژوهش راه را برای توسعه دانش تخصصی و حرکت به سوی حرفه ای مقتدر هموار می کند. توجه روز افزون به انجام مورد پژوهی در علوم اجتماعی و پزشکی و دسترسی ناچیز به مطالعات موردی در پرستاری مبتنی بر جامعه بخصوص در کشورمان ما را بر آن داشت که روش شناسی این پژوهش را همراه با جزئیات مربوطه در دسترس پژوهشگران پرستاری قرار دهیم. نتایج نشان می دهد که اگر مورد پژوهی با دقت و بطور اصولی انجام شود می تواند به درک و توصیف عمیق پدیده ها ی جدید، رویدادها، فرایندها و پیچیدگی های زندگی یا تولید نظریه، مدل یا روشهای جدید منجر شود، اگرچه انتقاداتی از نظر استحکام و تعمیم پذیری نتایج مورد پژوهی وجود دارد و کاربردهای آن در پرستاری کمتر از حد انتظار است. هدف از این مقاله نشان دادن مناسبت اجرای مورد پژوهی در پرستاری جامعه نگر و ارائه مطالبی در زمینه ملاحظات روش شناختی مربوط به آن است به این منظور با مراجعه به مقالات و کتب (۴۶ مرجع از جمله ۱۱ کتاب تخصصی تحقیق پرستاری و سایر کتب، مجلات تخصصی و داده پایگاه‌های معتبر) مطالبی در خصوص کاربردها، انواع روش‌ها و طرح‌های مورد پژوهی، روش‌های طراحی، اجرا، تحلیل نتایج و ارائه گزارش همراه با بحث و و مثالهای مرتبط ارائه می شود و نتیجه‌گیری شده که مکان استفاده گسترده از مورد پژوهی در موقعیتهای مختلف پرستاری از جمله بالین، مدیریت، آموزش و همچنین مراقبت بهداشتی و پیشگیری وجود دارد. پرستاران با کسب آگاهی از استراتژی و روش شناسی این پژوهش، می توانند آن را در موقعیتهای مناسب مبتنی بر جامعه به کار برده و با گسترش مرزهای دانش تخصصی پرستاری مبتنی بر جامعه به تعالی و پیشبرد حرفه پرستاری کمک نمایند.

واژگان کلیدی: مورد پژوهی، پژوهش پرستاری، روش‌شناسی پژوهش، مقاله مروری، پرستاری مبتنی بر جامعه

* نویسنده مسئول: زینت محبی، استادیار و مدیر گروه پرستاری، گروه داخلی-جراحی پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی حضرت فاطمه(س)، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز، ایران، mohebbi04@yahoo.com

مقدمه

پرستاری به طور مشخص از حدود یکصد سال پیش برای پیشرفت و تبدیل شدن از شغل به حرفه تلاش خود را شدت بخشیده است. برای دستیابی به این آرمان بزرگ علاوه بر داشتن هدف و جایگاه اجتماعی، دستیابی به دانش اختصاصی نقش مهمی را ایفا می کند و برای تولید و توسعه این دانش، وجود فرهنگ متعالی تحقیق و اجرای پژوهشهای هدفمند ضروری است (۲۰۱). از آنجا که انجام پژوهشهای خوب طراحی شده نیاز به کسب دانش و مهارت دارد، یکی از راهکارهای دستیابی به آرمان مذکور، آموزش اصول، راهبردها (Research strategies)، رویکردها (Research approach)، روشها (Methodologies) و طرحهای (Designs) مختلف تحقیق به پرستاران است تا بتوانند با طراحی، اجرا و انتشار نتایج پژوهشهای مختلف، بدنه دانش تخصصی پرستاری را تقویت نموده و زمینه های پیشرفت و توسعه این حرفه را فراهم نمایند (۳). متخصصان بر اساس فلسفه و جهان بینی پژوهشگر، انواع تحقیق را در قالب رویکردهای کمی، کیفی یا تلفیقی (Mixed method) تقسیم بندی می نمایند که اکثراً به صورت تحقیقهای اولیه (Primary research) یا ثانویه (Secondary research) با روشهای کمی مشتمل بر روشهای تجربی، نیمه تجربی، توصیفی، تحلیلی (۱۰-۱) یا روشهای کیفی شامل پدیده شناسی، تئوری پایه، قوم نگاری، تحقیق تاریخی، متدولوژیک و... اجرا می کنند (۱۳-۶).

برخی روش های تحقیق در پرستاری مبتنی بر جامعه اگرچه بیشتر قابل استفاده هستند کمتر شناخته شده اند. «مورد پژوهی (Case study)» یکی از روش های پرکاربرد در پژوهش های اجتماعی و علوم انسانی است که از نوع خاصی از رویکرد پژوهش برای بررسی عمیق فرد، خانواده، سازمان، گروه، جامعه کوچک یا یک جایگاه اجتماعی مانند یک مؤسسه فرهنگی، آموزشی، بهداشتی یا درمانی به عنوان واحد تحلیل استفاده می کند که متفاوت

از گزارش موردی (Case report) یا مرور موردی (Case review) است (۱۱-۶). تعداد واحد تحلیل در مورد پژوهی کم، ولی متغیرهای مورد بررسی که در زمینه مورد نظر بر موقعیت و شرایط موجود اثرگذار است شامل داده های زیادی از انواع کمی، کیفی یا هر دو می شود (۶، ۷، ۱۱، ۱۲). در مورد پژوهی پژوهشگر معمولاً اطلاعات کامل و جامعی از موقعیت قبلی و فعلی و یا کنش و واکنش مورد در محیط طبیعی و واقعی کسب می کند (۱۱).

هدف کلی در مطالعه موردی مشاهده تفصیلی ابعاد مورد تحت مطالعه و تفسیر مشاهده ها از دیدگاه کلی گرا است و بیش از آنکه بر سؤالات چه چیز، چه کس، کجا و چه موقع توجه داشته باشد، بر چرایی و چگونگی یک رخداد، تفکر، رفتار یا جریان تمرکز دارد و حتی ممکن است روابط بین پدیده های مختلف یا روندهای زمانی را مورد بررسی قرار دهد تا به درک یا تحلیل مواردی که در سابقه یا شرایط حال یا آینده یک مورد خاص مؤثر است نائل آید (۱۴ و ۱۵). در جایی که در اثر کمبود منابع مالی یا فرصت زمانی محدود، امکان انجام مطالعات وسیع وجود ندارد، ممکن است مورد پژوهی تنها راهکار پژوهش باشد. در این صورت پژوهشگر طی هفته ها، ماهها یا سالها، با انجام یک مطالعه یا یک سلسله مطالعات موردپژوهی به مجموعه ای از مقایسه ها و مقابله های درونی دست می زند که می تواند اطلاعات ارزشمندی در مورد برخی سؤالات پژوهشی یا شاهدی برای رد یا قبول تئوری ها ارائه نماید (۴ و ۱۶).

از جستجوی عنوان «مورد پژوهی» در کلید واژه های مقالات علوم پزشکی در پایگاه های نشریات علوم پزشکی و بهداشت بیش از ۲۵۰ عنوان پژوهشی غیرتکراری که در حدود ۱۰۰ مورد آن مربوط به علوم بهداشتی و پرستاری بود و در داده پایگاه ایرانی ایران مدکس - ایندکس مقالات زیست پزشکی ایران - بیشترین عناوین موردپژوهی در کلید واژه ها شامل ۲۶۹ مورد بود که البته بیشتر موارد

وارد شده و دانش مربوطه در دسترس عموم قرار گیرد.

مواد و روش

در جمع آوری مطالب این مرور روایتی، از روشهای جستجوی دستی و دیجیتالی در حدود ۵۰۰ منبع با کلید واژه مورد پژوهی از داده پایگاه های مختلف مقالات پزشکی از طریق کتابخانه ملی پزشکی ایرانیان (INLM)، ایران مدکس، SID و ایران داک بهره گیری شد و در نهایت از ۴۶ منبع (۱۱ کتاب لاتین مرجع روش تحقیق پرستاری، ۵ کتاب و ۳ مقاله فارسی و مابقی مقالات مجلات تخصصی لاتین) جهت تهیه مثالهای کاربردی و تبیین مفاهیم و روشهای مختلف مورد پژوهی استفاده شد. هدف از این مرور ارائه مطالبی روایت گونه، در ارتباط با تاریخچه، کاربردها، انواع، مورد پژوهی، مراحل طراحی و اجرای مورد پژوهی به همراه مفاهیم اصلی و ذکر مثالهای کاربردی از پژوهشهای منتشر شده در متون معتبر جهت نشان دادن مناسبت اجرای مورد پژوهی در پرستاری جامعه نگر به منظور بهره گیری از تخصص ها و مهارت های حرفه ای پرستاری در انجام مورد پژوهی است؛ تا به تکمیل بدنه دانش تخصصی این بخش از حرفه پرستاری بیانجامد.

یافته ها

تاریخچه مورد پژوهی

مطالعات موردی بیشتر در رشته های علوم انسانی و جامعه شناسی از جمله انسان شناسی، حقوق، اقتصاد، جغرافیا و به میزان کمتر در پزشکی، بهداشت، فنی مهندسی و صنایع مورد استفاده قرار گرفته است. فریود یکی از پیشگامان این تحقیق بوده است (۶ و ۱۷). به نظر استیک (Stake) بیشتر پژوهشگرانی که از روش مورد پژوهی استفاده نموده یا می نمایند، تحقیق خود را با نامهای دیگر معرفی نموده اند (۱۷ و ۱۸). فرهنگ لغات

گزارش موردی و غیر مرتبط با موضوع پژاین مطالعه بود و امکان جداسازی موضوعات پرستاری وجود نداشت. به هر حال با توجه به حجم زیاد مقالات تحقیقی که هر روز در داده پایگاههای علوم پزشکی اضافه می شود، این آمار در مورد یک استراتژی یا روش پژوهش چندان کفایت نمی کند. طوری که در حال حاضر این روش تحقیق جایگاه مناسبی در بین انواع روشهای تحقیق پرستاری پیدا نکرده و این موضوع حتی در حجم مطالب اختصاص یافته به معرفی متدولوژی مورد پژوهی در کتب مرجع تحقیق پرستاری به خوبی نمایان است (۹-۱).

به نظر می رسد در بین انواع پژوهش های موجود در رشته پرستاری مورد پژوهی کمتر از دیگر انواع تحقیق مورد استقبال قرار گرفته و بطور روشن و کامل به آن پرداخته نشده تا نیاز پژوهشگران و علاقمندان به اجرای این گونه مطالعات را مرتفع سازد که شاید علت این مسئله انتقادات و موشکافی های خاص وارد بر این روش از سالهای ۱۹۳۰ تاکنون بوده است (۱۵). برای استفاده مؤثر از اقدام پژوهی، پژوهشگر باید کاملاً با دانش نظری و متدولوژی تحقیق آشنا بوده و مهارت لازم برای جدا کردن متغیرهای مهم از متغیرهای نامربوط را دارا باشد. انتقاداتی از نظر استحکام و تعمیم پذیری نتایج مورد پژوهی وجود دارد، ولی چنانچه این روش با دقت و بطور اصولی انجام شود می تواند به درک و توصیف عمیق پدیده ها، رویدادها، فرایندها و پیچیدگی های زندگی یا تولید نظریه، مدل یا روشهای جدید منجر شود (۹-۴). توجه روزافزون به این استراتژی تحقیق در پزشکی جامعه نگر و دسترسی ناچیز به مقالاتی از این قبیل در مطالعات انجام شده در پرستاری کشورمان ما را بر آن داشت که روش شناسی این پژوهش را همراه با مثالهایی کاربردی، در دسترس علاقمندان به تحقیق در پرستاری جامعه نگر قرار دهیم تا از این طریق بسیاری از نتایج و یافته هایی که از تجارب موضعی قابل استخراج هستند به این طریق در متون علمی

۴. نشان دادن اثربخشی، نقاط قوت و ضعف یک روش و یا معرفی یک روش جدید به دیگران (۴) همچون ارزشیابی روشهای نوین در آموزش به بیمار، آموزش دانشجویان و کارکنان و مراقبت های بهداشتی درمانی با انجام مطالعات کوچک و مقدماتی در پرستاری (Pilot studies) (۱۷)؛ مانند «بررسی اثرات یک مدل مدیریت برنامه در پرستاری نوتوانی» (۲۶)؛ «بررسی اثرات استفاده از یک شبکه الکترونیک در جامعه پرستاران بر عملکردها و فرایندهای مربوط به آنها» (۲۷) و «روان پرستاری برای ارتقاء سلامت، بهداشت روان و پیشگیری از افسردگی سالمندان» در سطوح پیشگیری (۲۸)

۵. مورد پژوهی تک موضوعی (Single subject case study) برای بررسی عملکردهای پرستاری فرایند-مدار (Process-based) مانند مطالعه «عملکردهای پرستاری فرایندمدار در برنامه ترخیص بیماران حاد» (۴).
۶. انتقاد بر نظریه های تعمیم یافته و اصول و قوانین کلی مورد قبول عموم از نظر ابطال پذیری همانند (۱۷) مانند: «به چالش کشیدن استفاده از کمک دستیار مراقبت بهداشتی (Health care assistants) در یک بیمارستان» (۲۹).

بر اساس کاربردهای فوق و اهداف سه گانه توصیفی (تشریحی) (Descriptive or Illustrative case study)، توضیحی (تبیینی) (Explanatory case study) و اکتشافی (آزمایشی) (Exploratory case study) یا (or pilot case study) مورد پژوهی به انواع درون بین یا ذاتی (Intrinsic case study)، ابزاری (Instrumental case study)، تجمعی (case study Cumulative)، انتقادی (Critical Instance case study)، تک مورد پژوهی تجربی (Single case experiment design(SCED)) تقسیم می شود (۳۴-۳۰).

انواع مورد پژوهی عبارتند از:

۱. **مورد پژوهی درون بین یا ذاتی:** برای افزایش دانش

آکسفورد ریشه های آنرا به سال ۱۹۳۴ میلادی پس از استقرار لغت «تاریخچه مورد» در پزشکی مربوط می داند، اگرچه در قرن بیستم بیشتر مورد توجه واقع شد (۱) و (۱۹). بطور کلی اوج استفاده از مورد پژوهی در پرستاری در دهه ۱۹۶۰ بود، سپس از دهه ۱۹۷۰ دچار یک رکود شد و امروزه استفاده از آن به خصوص در حیطه های آموزش و یادگیری و مدیریت مجدداً رایج شده است (۱۷).

کاربردهای مورد پژوهی در ارتباط با پرستاری جامعه نگر

مورد پژوهی که از جامعه شناسی منشأ گرفته است با کمی تفاوت توسط اندیشمندانی از جمله یین، استیک، مریام و کرسول (Yin, Stake, Merriam, Creswellh) تبیین شده است (۱۵ و ۱۷ و ۲۰) و کاربردهای متنوع آن عبارتند از:

۱. نظریه پردازی: مانند تولید نظریه های تکاملی و تغییر توسط افراد مشهوری از جمله فروید، پیازه و کرت لوین (۶).

۲. ارائه تصویر کاملی از ابعاد مختلف واحد که به تولید دانش یا کشف و شناخت بیشتر پدیده های ناشناخته می انجامد مانند بررسی روند تغییر از حالت بیماری به سلامتی یا بالعکس، سازگاری با بیماری، عکس العمل به بحران مانند «نمونه های این مورد پژوهی عبارت است از» بررسی تجارب دو بیمار متفاوت مبتلا به بیماری عروق کرونر» (۲۳) و یا «بررسی یک مورد نادر پاراپلژی پس از عمل بای پاس عروق کرونر» (۲۴) توصیف ابعاد اخلاقی و خط مشی اداری در تأمین امکانات و منابع مراقبت حاد برای بیمار در حال مرگ» (۲۲، ۲۱، ۴، ۷).

۳. بررسی کنشها و واکنشها، اثربخشی و مشکلات اجرایی و ارزشیابی خط مشی ها و مداخلات مدیریتی و آزمون فرضیه ها یا کاربرد مدلها و نظریه ها، مانند «ارتباط بین تئوری و عمل برای تقویت مهارتها و عملکرد پرستاران بازتوانی قلب» (۲۲، ۱۷، ۱۱، ۲۵).

یا غربالگری ادعاهای عمومی یا همگانی .. این نوع مطالعات برای پاسخ به سؤالات علت و معلولی مفید می باشد (۳۴).

۵. **تک مورد پژوهی تجربی** که به بررسی اثر یک یا چند مداخله در طول زمان و مقایسه با مقادیر پایه می پردازد (۴) و از کنترل های درونی و آزمونهای مشابه مداخلات تجربی- نیمه تجربی در یک مورد استفاده می کند. در این مورد پژوهی پژوهشگر می تواند تا حدودی تعمیم پذیری نتایج را برای موارد کاملاً مشابه فراهم کند. نیول راب (Newell Rob) به طور کامل روشهای مختلف این طرح را همراه با مدلهای مختلف اجرای آن با ذکر مثالهای گویا ذکر نموده است (۱۹).

روش شناسی مورد پژوهی

گامهای مورد پژوهی به صورتهای متفاوت ذکر شده است که در مجموع می توان مراحل مورد پژوهی را به ترتیب ذیل نام برد (۳۴):

۱. تعیین سؤال پژوهش و هدف از مطالعه:

سؤالات بیشتر شامل چرایی و چگونگی یک رخداد، تفکر، رفتار یا جریان و آن چیزی است که پیچیدگی داشته و نیاز به کنجکاوی و درک بیشتر پژوهشگر را بر می انگیزد. اگر چه پژوهشگر باید در اولین گام این سؤالات را بنویسد، اما همچنان که اطلاعات جمع آوری می شود به تدریج در طی زمان سؤالات دیگری مطرح می شوند که پژوهشگر را در روند آشکار سازی موقعیت مسئله راهنمایی می کند (۱۴).

۲. **انتخاب واحد تحلیل:** با توجه به نوع سؤال پژوهش می توان مورد مناسب شامل فرد، خانواده، واحد سازمانی یا اجتماعی، یک واقعه یا هر واحد تحلیل یا پدیده یا جوهره دیگر در هستی را برای مطالعه انتخاب نمود.

الف) مورد پژوهی با طرح کل نگر (Holistic design) دارای یک واحد تحلیل مانند یک فرد، یک برنامه، یک

و درک بهتر مورد تحت مطالعه که می تواند منجر به نشان دادن ارتباطات درونی و ارائه نظریه شود. نمونه های این مورد پژوهی مطالعه موارد نادر، ویژه یا ناهنجاریهای ساختاری همچون «یک مورد نوروباتی شنوایی بعد از هایپری بیلی روبینمی» (۳۱) و یا «توصیف یک موردی تأخیر در جدا کردن بیمار از ونتیلاتور» (۳۲) است.

۲. **مورد پژوهی ابزاری** که به پژوهشگر کمک می کند از طریق مطالعه موردی، موضوع دیگری را دریابد و منجر به تولید نظریه می شود. مانند مورد پژوهی پاتریشیا بنر (Patricia Benner) (۱۹۸۳) که با مطالعه پرستاران تازه کار، روند تبدیل آنها به پرستاران ماهر را در طول زمان بررسی نمود و از خلال این بررسی نظریه از مبتدی تا ماهر (From Novice to Competence) را ارائه نمود (۷ و ۴).

۳. **مورد پژوهی تجمعی:** در این نوع مطالعات، اطلاعات از مکانهای متعدد در زمانهای مختلف جمع آوری می شود و هدف از آن، امکان تعمیم بخشیدن به نتایج بدون صرف زمان زیاد یا تکرار مطالعات گسترده تر است. این نوع مورد پژوهی ممکن است نوعی از مورد پژوهی ابزاری نیز باشد (۱۸، ۲۰، ۳۰)؛ مانند مطالعه بنر و همچنین مطالعه جامعه شناسی ماجدی و لهسایی زاده در ارتباط با «بررسی رابطه بین متغیرهای زمینه ای، سرمایه اجتماعی و رضایت از کیفیت زندگی» در ۱۲ روستای استان فارس که نشان داد سطح بالای سرمایه اجتماعی می تواند در مقایسه با متغیرهای زمینه ای مانند سن، شغل، و... پیش بینی کننده ای بهتری برای رضایت از کیفیت زندگی به شمار رود (۳۳).

انواع دیگر مطالعات موردی که در کتب روش شناسی پژوهش و مقالات پرستاری نام برده شده است عبارتند از:

۴. **مورد پژوهی انتقادی (Critical Instance case study):** جهت ارزیابی یک موقعیت جالب منحصر به فرد که شاید به نظر عموم جالب نباشد و یا پاسخ به سؤالات

مورد (۱۸) که می تواند از ۲ مورد تا بیشتر از ۱۰۰ نفر را شامل شود؛ مطالعه دوبویس (Dubois) و همکاران، مورد پژوهی مربوط به برنامه آموزشی بین المللی را بر بهبود آموزشهای پرستاران ایتالیایی مهاجر به آمریکا بر روی نمونه ۸۵ نفری از پرستاران شرکت کننده اجرا نمودند تقریباً دو سوم نمونه ها همکاری نمودند (۳۷).

۴. جمع آوری داده ها: داده های مورد پژوهی می تواند کمی یا کیفی باشد، ولی معمولاً ترکیبی از هر دو (Data triangulation) است که معمولاً از طریق نمونه گیری اطلاعات مدار (Information oriented) و هدفمند (purposive sampling) به دست می آید (۹). پژوهشگر از هر راهی که منجر به شناخت بیشتر مورد و ارتباطات آن در محیط شود باید اطلاعات کسب کند؛ اصلی ترین روش جمع آوری داده ها در مورد پژوهی مصاحبه عمیق با مورد یا اشخاص کلیدی مرتبط با او (همسر، پرستار، پزشک، همسایگان و آشنایان) است و در درجه بعد مشاهده مشارکتی یا غیر مشارکتی تعاملات، رفتارها، جریانها و وقایع است که طبق پروتکل پژوهشی توسط پژوهشگر ضبط (Record) یا نسخه برداری می شود. خاطرات و گزارشات مشارکت کنندگان در تحقیق (Journals and logs)، نوشته ها و گاهی پرسشنامه با سؤالات باز و هر روشی که درک پیچیدگی مورد را ممکن سازد نیز می تواند منبع اطلاعات محسوب می شود. حتی از مصنوعات (Artifacts) (اشیاء و لوازم و تجهیزات موجود در محل) نیز می توان نمونه برداری نمود. منابع دیگر عبارتند از ثبت رفتار و یادداشتهای نظری و مشاهده در عرصه (Observational and theoretical field) (notes)، استفاده راهنمای مصاحبه و ثبت رفتار و مشاهدات نیمه ساختارمند (۱۴، ۱۵، ۳۴، ۳۹)؛ سدالک (Sedalk) (۱۹۹۷) در یک مطالعه موردی در «بررسی توانایی تفکر انتقادی دانشجویان و تصمیم گیری بالینی آنها» از مجموع اطلاعات بدست آمده از تکالیف

جامعه یا یک سازمان) (۹) مانند تحقیق داون و همکارانش که واحد تحلیل برنامه سایت کامپیوتری می باشد (۴۰).

ب) مورد پژوهی با طرح لانه گزیده (Embedded design) که زیر گروههای مختلفی به عنوان واحد های تحلیل وجود دارند و توجه پژوهشگر بر این زیر گروهها معطوف است (۹) مانند تحقیق ماجدی و لهسایی زاده در ارتباط با «بررسی رابطه بین متغیرهای زمینه ای، سرمایه اجتماعی و رضایت از کیفیت زندگی» که دارای زیر گروههای شخصی (متغیرهای زمینه ای) و مکانی (۱۲ روستای استان فارس) بود (۳۳، ۱۴، ۲۲).

۳. انتخاب روش نمونه گیری و تعداد نمونه: تعداد نمونه مورد پژوهی و روش انتخاب آن ها متفاوت است:

الف) مورد پژوهی تک موردی یا تک موضوعی (single subject design) شامل یکی از انواع ذیل: ۱- *مورد انتقادی و بحرانی (Critical case)* برای آزمون یک تئوری معروف مانند بررسی لیلارد و مک فان (Lillard & Mc fann) درباره «بحران ازدواج» که یک مورد پژوهی انتقادی در به چالش کشیدن بهتر شدن یا بدتر شدن شرایط بعد از ازدواج است (۷) یا مطالعه کومار (Kumar CP) در «بکار بردن تئوری اورم در یک زن دیابتیک» (۳۵)، ۲- *مورد منحصر به فرد و نادر (Extreme or unique case)*، ۳- *مورد کاملاً شاخص و معروف (Typical or representative case)*، مانند یک نمونه شاخص که کاملاً معرف جامعه بیماران دیابتیک بود در تحقیقی برای بررسی تأثیر یک برنامه پرستاری آموزش رفتار (مشاوره انفرادی) بر شیوه زندگی و افزایش سازگاری روانی اجتماعی یک بیمار دیابتیک (۳۶) ۴- *مورد جدید آشکار شده (Revelatory case)* ۵- *موردی از یک مسئله در طول زمان (۱۸) مانند مطالعه بنر (۲۳ و ۴)*

ب) **مورد پژوهی با طرح چند موردی (چند گانه) (Multiple case design):** با تعداد نمونه بیش از یک

آماري پیشنهاد شده که برای داده های عددی عبارتند از :
آنالیز سری های زمانی (Time series analysis) یا
روش ساده کازدین (Kazdin) به نام تکنیک شکاف
میانه (Split middle technique)؛ برای داده های
رتبه ای: آزمون یو-من ویتنی و کراسکالوالیس و به
ترتیب برای داده های اسمی دوتایی یا بیشتر آزمون های
دقیق فیشر و مجذور کا (۱۹).

۶. نتیجه گیری و استخراج معنا از داده ها: زاگر
(Zucker) به نقل از میلز و هابرم (Miles & Huberman)، سیزده فن برای بدست آوردن معنا از
داده های کیفی را نام برده است (۳۹). در مورد پژوهی
کیفی معمولاً پژوهشگر زمان زیادی را صرف می کند تا
اطلاعات لازم را از منابع مختلف بدست آورد، شخصاً در
تماس با فعالیتهای و اعمال آن مورد باشد و معانی آنچه
اتفاق افتاده را بازگو نماید. بازنویسی معانی، کار پژوهشگر
مطالعه موردی است که اطلاعات را ثبت می کند و در بین
آنها الگوها را جستجو می نماید، اطلاعات از منابع مختلف
را به هم پیوند می دهد و به نظراتی مقدماتی راجع به
معنای اطلاعات جمع آوری شده می رسد. در مرحله آخر
نیز ممکن است همانند برخی نظریه پردازان به فرضیه
هایی درباره علل وضعیت بپردازد و با در نظر گرفتن عوامل
علیاتی، در زمینه بهبود وضعیت موجود پیشنهادهای ارائه
دهد. در برخی موارد، مورد پژوهی منجر به تأیید فرضیه
ها یا تولید نظریه جدید می شود (۳۸ و ۴۱ و ۴۲).

۷. گزارش نتایج: با توجه به اهمیت موضوع و رعایت
ملاحظات اخلاقی گزارش نتایج مورد پژوهی می تواند
شامل انواع مختلف گزارش کوتاه برای شرکت کنندگان در
تحقیق، گزارش رسمی نتایج برای سازمان، گزارشات
مفصل تر به مؤسسات پژوهشی یا گزارشات ساختارمند به
مجلات و نشریات باشد (۴۱). سوزان سوی (Susan Soy) در تحقیق مورد پژوهی درباره «مورد پژوهی شبکه
الکترونیک جامعه پرستاری» گزارش ۶ مرحله ای از

نوشتاری دانشجویان (Journal writings)، مصاحبه ها
و مشاهدات کار بالینی (Clinical labor) استفاده نموده
است (۶). داوون و همکاران در مورد پژوهی با عنوان
«استفاده پرستاران از سیستم کامپیوتری برای حمایت از
تصمیم گیری های بالینی» از روشهای مختلف مشاهده
غیر مشارکتی ۱۱۵ مورد مشاوره توسط پرستاران و ۵۵
مورد مصاحبه و تعامل با پرستاران در ۴ سایت کامپیوتری
استفاده نمودند (۴۰).

۵. تحلیل داده ها: در اکثر مورد پژوهی ها، تحلیل نتایج
همزمان با مراحل جمع آوری و توسعه داده ها انجام می
شود و می توان از روشهای تحلیلی کمی یا کیفی متناسب
با نوع داده ها استفاده نمود. بنا به نظر بین (۱۹۹۴)
پژوهشگر می تواند بر اساس نوع داده ها از روشهایی مانند
تهیه جدول (Tabulating)، طبقه بندی
(Categorizing)، فهرست کردن محتوا، تحلیل محتوا
(Content analysis) و سایر روشها ی تحلیل داده
های کیفی استفاده کند (۳۸). دانایی فرد می نویسد در
تحلیل نتایج ممکن است تناقضاتی یافت شود که برای
بررسی بیشتر یا نظریه پردازی مهم است. همچنین با
مراجعه به متون و منابع موجود می توان به بازبینی دقیق
مفاهیم یا سازه ها پرداخت و تبیین نظری مسئله و
همچنین تحلیل نتایج را غنی نمود تا آفرینش تئوری
تسهیل شود (۴۱). تحلیل محتوا شامل استخراج الگوها و
درونمایه ها (کدهای اولیه و ثانویه) است (۶، ۸، ۳۹)؛ به
طور مثال در یک مطالعه موردی والدین یک کودک مبتلا
به فیبروز سیستیک، "از دست دادن توانمندی" و
"آرزوی برطرف شدن مشکل کودکشان" از جمله درونمایه
های اصلی بود (۸). کاولی و همکاران (Cowley) در یک
مورد پژوهی چند گانه است به رده بندی بررسی نیازها در
آموزش و عمل در پرستاری بهداشت جامعه دست یافتند
(۴۲) برای مطالعات دارای فرضیه مانند «تک مورد پژوهی
تجربی»، همچون روش های پژوهش کمی، آزمونهای

تحقیق اطلاعات چندانی در موردزمینه و روش گردآوری اطلاعات در گزارش تحقیق پیدا نکردند، در صورتی که بهتر است تا حد امکان پروتکل و متدولوژی اجرایی مورد پژوهی در متن گزارش و منابع اطلاعاتی مستند مقالات دونا زاگر (۲۳) و سوزان سوی (۲۷) در لیست منابع تحقیق گنجانده شود مانند.

نقاط قوت و روش های اصلاح نقاط ضعف مورد پژوهی

جایگاه مورد پژوهی استراتژی یا روش پژوهش: یکی از اشکالاتی که در جریان مطالعه عناوین جستجو شده مقالات با کلید واژه «موردپژوهی» به چشم می خورد، طرح های موردپژوهی است که به نوعی با دیگر طرح های پژوهشی از جمله رویکردهای کیفی (قوم نگاری، تاریخی، پدیده شناسی، گراند تئوری) یا روشهای کمی تر از قبیل روشهای توصیفی پیمایشی یا تحقیقهای اقدام پژوهی و توسعه ای تداخل روش شناختی دارد. نمونه های تداخل بارز یا پنهان روش شناسی دیگر پژوهشها متعدد است که در ذیل به توضیح چند مورد می پردازیم: در موردپژوهی "شر (Scherr) و همکاران" درباره «تجربه بیمار با عارضه پاراپلژی پس از عمل بای پس»، در واقع تجارب این بیمار و طرح مراقبت فرایند پرستاری از او به تصویر کشیده شده است (۲۴). پژوهش مذکور ممکن است به گونه ای خاص تحقیق پدیده شناسی را به ذهن متبادر کند، در عین اینکه به گونه ای زیبا نحوه ارائه گزارش تحقیق فرایند پرستاری - که خود یک روش جامع مددجو محور از حل مشکل و هم پایه با روشهای دیگر تحقیق است - را نیز معرفی نموده است. در مقابل سایر مطالعات مانند مطالعه "ماجدی و لهسایی زاده" با استفاده از پرسشنامه و روشهای محدود جمع آوری داده از طریق خودگزارشی در یک عرصه محدود (۳۳) طرحی شبیه یک مطالعه کاملاً کمی از نوع پیمایشی را به ذهن متبادر می کند، همچنین مورد پژوهی "مارگرت مک آلیستر (Margaret McAllister)" که یک سری کلاسهای آموزش و

اجرای پژوهش خود ارائه نموده که الگوی مناسبی برای هدایت موردپژوهی به نظر می رسد (۲۷) در مقدمه و بیان مسئله پژوهشگر از زمینه و محیطی که مشکل در آن بروز کرده آغاز می کند و به توصیف موقعیت می پردازد. سپس می تواند همانند دیگر پژوهشها شرح مراحل اجرای پژوهش، نتایج و بحث و نتیجه گیری پیرامون آن را ارائه دهد. البته با توجه به عدم آشنایی سایر پژوهشگران یا پرستاران با این روش پژوهشی ممکن است لازم باشد در ابتدای مقاله چارچوب مفهومی موردپژوهی و پروتکل اجرایی آن ارائه شود؛ مانند مطالعه زاگر که پروتکل اجرایی و نحوه تحلیل معانی مورد پژوهی خود را در گزارشی از کاربرد موردپژوهی در پرستاری آورده است (۳۹).

مشکل اساسی در گزارش موارد نادر و خاص این است که با توجه به بحث اخلاقیات و محرمانه ماندن اطلاعات، آیا مجاز به انتشار داده ها هستیم یا نه؟ و اگر پاسخ مثبت است چگونه؟ ما معمولاً با گزارشات موردی در مجلات پزشکی آشنا هستیم که اغلب شامل موارد بیماریهای نادر یا کمیاب روشهای غیرمعمول و مشکلات یا موقعیت های خاص بالینی، تشخیصی، درمانی، بهداشتی است. بنابراین یکی دیگر از تناقضات موجود در گزارشات موردپژوهی (Case study Report) این است که اغلب با گزارش موردی اشتباه می شود. برخی از مجلات در راهنمای خود نحوه نگارش این نوع گزارش موردی را در قالب ساختاری مشخص شامل: گزارش علمی مورد، بحث، نتیجه گیری، تقدیر و فهرست منابع، ذکر کرده اند. ولی این راهنما کفایت گزارش تمام انواع مورد پژوهی را نمی کند. در این باره مراجعه به مجلات ایندکس شده مجلات معتبر پرستاری پیشنهاد می شود. گاهی در گزارشات مورد پژوهی در مجلات خواننده موردپژوهی در تعیین اینکه چگونه اطلاعات جمع آوری و تجزیه و تحلیل شده مشکل دارد، زیرا معمولاً پژوهشگران فعالیتهای تحقیقی شان را ذکر نمی کنند. همچنین ممکن است خوانندگان

دو صورت قابل اجرا است معرفی نموده اند (۵). به همین دلیل شاید بهتر باشد برای احتراز از قید و بند این نوع تداخل روشها، از نظر روش شناسی مورد پژوهی نیز همچون اقدام پژوهی به عنوان یک تحقیق تلفیقی در نظر گرفته شود (۲۰،۴۴،۴۵) و یا همان طور که استیک (۲۰۰۰) اشاره نموده است، از آن به عنوان یک «استراتژی پژوهش» و نمایانگر آن چیزی که مورد مطالعه قرار می گیرد و هدف اساسی آن عمق بخشیدن به مطالعه در شرایط معمولی زندگی افراد است نام برده شود (۳۰) تا بنا بر عقیده نویسندگان این مقاله بتوان از زاویه ای بازتر به عنوان یک استراتژی کلی با امکان انتخاب گسترده طیفی از روش های مختلف پژوهش از آن بهره برداری نمود و برخلاف محدودیت تعمیم پذیری داده ها، با توجه به مزایا و ویژگی های خاص و متمایز مورد تحت مطالعه، قابلیت تعمق، توصیف و انتشار نتایج را در مقایسه با سایر مطالعات موجود مورد استفاده قرار دهد.

در مورد پژوهی محدودیتی در تعداد نمونه وجود ندارد و از یک تا هر تعداد نمونه در دسترس و امکان پذیر را می توان برای جمع آوری داده ها استفاده نمود. حتی آن گونه که از مطالعات مورد پژوهی منتشر شده می توان استنباط نمود، بدون توجه به تعداد شرکت کنندگان گاهی واحد تحلیل متشکل از رویدادها، افراد و جایگاههای مختلف می باشد و یا از فرآیندهای گوناگون تشکیل شده است (۲۱، ۴۴، ۴۶). البته از آنجا که هیچ انتخابی کاملاً نمی تواند بدون نقص باشد، پژوهشگر باید سعی کند که با توجه به هدف پژوهش (توصیفی، تبیینی یا اکتشافی) و بر اساس طرح مورد پژوهی (درونی، ابزاری، تجمعی، انتقادی، تجربی) مناسب ترین نمونه را انتخاب کند. بطور مثال برای کشف اثرات مثبت و منفی استفاده از نوع جدیدی از پمپ انسولین به جای تزریقات مکرر در بیماران دیابتیک، ممکن است لازم باشد نمونه گیری تا دستیابی به تمام تجارب نمونه هایی که از پمپ راضی یا ناراضی هستند ادامه یابد (۶) زیرا معمولاً در این مطالعه از نمونه های در دسترس در

یادگیری بهداشت روان را مورد بررسی قرار داده است و خود آنرا با عبارت «اتنوگرافیک» معرفی نموده (۴۳) و با روش قوم نگاری همسو شده است. برخی صاحب نظران مورد پژوهی مانند مریام (۱۹۸۸) معتقدند تحقیق تاریخی نیز نوعی کاوش منظم برای بدست آوردن تصویر کلی از یک پدیده است، اگر چه در جمع آوری داده ها شامل وقایع غیر معاصر است که با برخی تعاریف مورد پژوهی از جمله تعریف بین تناقض دارد (۴۴). بسیاری از مورد پژوهی های اجرا شده از نظر اثرات یک برنامه یا روش خاص یا جدید در حیطه های آموزش، مدیریت، بالین یا پیشگیری و بهداشت عمومی در محیط واقعی و بدون دستکاری، با مختصات و ویژگی های «اقدام پژوهی (Action research)» که در کتب روش تحقیق کیفی ذکر شده معرفی شده اند (۱۷ و ۱۸)، ولی از آنجا که روشهای تحقیق بسیار متنوع هستند و از برخی جهات همپوشانی هایی در روش شناسی و خصوصیات فلسفی و نظری دارند، ممکن است با عناوین متدولوژیک متفاوت اجرا و گزارش شوند. به هر حال، آنچه عنوان و روش شناسی تحقیق را بیش از هر چیز تحت تأثیر قرار می دهد فلسفه، دیدگاه و آشنایی پژوهشگر با انواع و اقسام استراتژی ها، رویکردها، روشها و طرح های تحقیق است. مباحث مربوط به مورد پژوهی در بسیاری از کتب تحقیق پرستاری در رویکردهای کیفی (۴، ۸ و ۹) یا جزء طرح مطالعات توصیفی (غیر تجربی) ذکر شده است (۷ و ۱۰)، ولی برخی روشهای توسعه یافته مورد پژوهی از جمله طرح های مداخله ای مقدماتی (Pilot studies) یا «تک مورد پژوهی منفرد (Single Case Experiment design)» (SCED) مشخصاً به عنوان یک روش کمی شبیه به طرح های تجربی مطرح است که سعی در بررسی و آزمون رابطه علت و معلولی از طریق مطالعه عمیق و طولانی یک مورد منفرد با همه اصول تحقیقهای تجربی گروهی دارد (۱۱). به همین دلیل برخی دیگر از متون این روش تحقیق را در دسته ای مجزا از روشهای تحقیق که به هر

محدودیت‌های لازم در بررسی کامل برخی متغیرهای خاص در یک جمعیتی بزرگتر، عمق مطالعه کم شود و به همین دلیل این گونه پژوهشها از این جهت با برخی ویژگیهای مورد پژوهی همخوانی ندارد. از دیگر نارسائیهای مورد پژوهی ممکن است صرف زمان و هزینه (Time and cost consuming) و گاهی مشکل ریزش نمونه (Subject dropout) باشد، که ممکن است پژوهشگر را با مشکلات جدی روبرو نماید (۶)؛ به همین دلیل وجود تعهد اخلاقی بین پژوهشگر و نمونه مورد نظر یک اصل مهم در ادامه پژوهش است.

درستی (Trustworthiness) و سندیت (Authenticity) نتایج مورد پژوهی نیز همیشه به عنوان یک انتقاد به اکثر مورد پژوهی ها مطرح است. مک گلون (Mc Gloin) و زاگر (Zucker) در مقالات جداگانه ای به تفصیل در این باره صحبت نموده اند. آنچه در این مختصر می گنجد این است که گزینه های روش شناسی پژوهش مانند رعایت ملاحظات مربوط به توافق یا تنوع مناسب نمونه ها، نوع و منابع داده ها، فنون جمع آوری اطلاعات، تورش های یادداشت برداری و پایش مسئله و نهایتاً استفاده از روشهای تلفیقی شامل تلفیق درون روشی (Within –method triangulation) (جمع آوری انواع داده ها) با روش های گوناگون یا تلفیق بین روشی (across-method triangulation) (استفاده از روشها و طرح های مختلف تحقیق) منجر به افزایش اعتبار درونی (درستی و صحت داده ها) و یا اعتبار بیرونی (سندیت داده ها) می شود (۲۰، ۳۹، ۴۴)

یکی دیگر از چالش های مورد پژوهی تداخل و هم پوشانی این روش پژوهش با سایر روش های کمی یا کیفی است که برای احتراز از این مسئله برخی آن را یک روش کمی کیفی یا ترکیبی ذکر نموده اند (۵) البته شاید بهتر باشد برای احتراز از قید و بند این نوع تداخل روشها، از نظر روش شناسی مورد پژوهی نیز همچون اقدام پژوهی به عنوان رویکرد پژوهشی ترکیبی در نظر گرفته شود (۲۰،

محل مشخص استفاده می شود برخلاف این که اصولاً با توجه به طرح کیفی از نوع پدیده شناسی نمونه گیری باید تا به اشباع رسیدن داده ها ادامه یابد.

مهمترین مزیت مورد پژوهی عمق اطلاعات حاصل از آن است که منجر به شناخت همه جانبه و ارائه تصویر کامل (Round picture) از مورد می گردد، این مزیت فقط هنگامی بدست می آید که تعداد نمونه کم باشد و پژوهشگر قصد داشته باشد به ترکیب قسمتهای پراکنده اطلاعات جمع آوری شده از منابع و شواهد چندگانه پرداخته و یک طرحی کلی (Holistic view) بدست دهد؛ ولی همین مزیت می تواند منجر به محدودیت این مطالعه نیز محسوب شود (۱۴، ۵)، زیرا مهمترین انتقاد وارد شده به مورد پژوهی بحث تعمیم پذیری نتایج است (۶). نزدیکی موقعیت روحی و عاطفی پژوهشگر با مورد و آشنایی و تمایلات و خواسته های ذهنی آنها منجر به دخالت تعصبات ذهنی پژوهشگر و سوگیری نتایج می شود (۱۴، ۲۰). این محدودیت با در نظر گرفتن یک نمونه شاخص و معرف جامعه (Typic case) کمتر شده و برعکس در مورد پژوهی موارد نادر یا تازه کشف شده و مورد پژوهی تک موردی یا انتقادی به حد اکثر ممکن می رسد؛ مانند آنچه در مطالعات تک موردی در مثالهای بالا ذکر شد. ولی اگر از مورد پژوهی های چند گانه و جمعی استفاده شود، در اثر تکرار موارد درجاتی از تعمیم پذیری به دست می آید. همچنین مطالعاتی که از روشهای مختلف جمع آوری داده و داده های ترکیبی (کمی و کیفی) و روشهای سه سویه استفاده نموده اند دارای صحت و اعتبار بیشتری هستند که تعمیم پذیری نتایج آنها را بیشتر می کند (۱۴، ۲۰، ۳۹) مانند تحقیق ماجدی و لهسایی زاده که به علت نمونه گیری وسیع چندگانه و یافته های کمی، قابلیت تجزیه و تحلیل آماری و تعمیم پذیری بیشتری دارد (۳۳).

معمولاً کل نگری با تعمیم پذیری نسبت عکس دارد و هر چه تعمیم پذیری بیشتر باشد، ممکن است به خاطر

گزارش تجارب مرتبط با مطالعات موردی خود استفاده نمایند.

تضاد منافع

در این مطالعه مروری تضاد منافع وجود ندارد.

منابع

1. Watson R, Mckenna H, Cowman S, Keady J. Nursing research designs and methods. Churchill Livingston Elsevier; 2008. P. 14-17.
2. Kirby S. A historical perspective on the contrasting experiences of nurses as research subjects and research activists. *International Journal of Nursing Practice* 2004; 10(6): 272-279.
3. Halloway I, wheeler S. Qualitative research in nursing. 2nd ed. Blackwell publishing; 2001.
4. Burns N, Grove KS. The practice of Nursing Research, Conduct, Critique & Utilization. 5th ed. Philadelphia: Saunders. Elsevier; 2005: p: 238-239 & 266-269.
5. Khorasani p. Environmental and public health in the community. 2nd ed., Iran, Esfahan: Islamic Azad university of Najaf Abad, academic press; 2007.
6. Polit DE, Beck CT. Nursing Research: generating and assessing evidence for nursing practice. 8th ed. UK. London:

۴۴، ۴۵)، و یا از آن به عنوان یک «استراتژی پژوهش» و نمایانگر آن چیزی که مورد مطالعه قرار می گیرد و هدف اساسی آن عمق بخشیدن به مطالعه در شرایط معمولی زندگی افراد است نام برده شود (۳۰ و ۴۶).

نتیجه گیری

با توجه به اهمیت توسعه دانش پایه در حرفه پرستاری، لزوم گسترش روشهای پژوهشی متناسب به منظور افزایش عملکرد مبتنی بر شواهد در پرستاری مبتنی بر جامعه، بر هیچ کس پوشیده نیست. این مقاله جنبه های کاربردی و روش شناسی «مورد پژوهی» به عنوان یک استراتژی مناسب در پژوهش های پرستاری جامعه نگر و مبتنی بر جامعه را نشان داد. زیرا علی رغم برخی محدودیت ها ی موجود در زمینه تعمیم پذیری نتایج، در صورت استفاده از روشهای اصولی انتخاب مورد، تلفیق داده ها، تلفیق منابع یا روش های کمی و کیفی و سپس تحلیل کامل و دقیق داده ها، این روش می تواند منجر به ارائه نتایج قابل اطمینان شود. در این مقاله نمونه های متنوعی از عناوین و روشهای مورد پژوهی مرتبط با حرفه پرستاری در ابعاد مراقبت، بهداشت و پیشگیری، درمان و مراقبت بالین، آموزش و مدیریت پرستاری ارائه شده است و همانطور که این شواهد نشان می دهد، امکان کاربرد این استراتژی پژوهشی در پرستاری و به ویژه پرستاری مبتنی بر جامعه که نیاز به تعمیق و مطالعه روی واحدهای جامعه را دارد وجود دارد. در حالی که آن گونه که مرور عناوین و متدولوژی های مقالات تخصصی علوم پزشکی و پرستاری در ایران نشان می دهد، جامعه دانشگاهی و به ویژه پرستاران کشورمان تاکنون توجه چندانی به این روش نداشته اند. به همین دلیل بهتر است پرستاران با روش شناسی این تحقیق آشنا شوند تا در شرایطی که با موارد مناسب جهت مورد پژوهی برخورد می نمایند یا هنگامی که امکان مطالعه وسیع وجود ندارد از این استراتژی برای

- Strategic Research Methodology, American Journal of Applied Sciences. 2008; 5 (11): 1602-1604.
15. Tellis W. Introduction to case study. The Qualitative Report 1997; 3(2): 1-14.
  16. Esterberg KG. Qualitative research methods in social sciences, translated in Iranian by Poor Ahmad A, Shamaei A Yazd: Medical university of Yazd; 2005. (Persian)
  17. Wikipedia online medical encyclopedia. Case study; 2009. [Online]. Available: http://en.wikipedia.org/wiki/Case_study. Accessed March 18, 2009.
  18. Bryar RM. An examination of case study research. Nurse researcher. 1999/2000; winter 7(2): 61-78.
  19. Newell R. In: Watson R, Mckenna H, Cowman S, Keady J. editors. Nursing research designs and methods: Single-case studies. Churchill Livingston Elsevier; 2008. P: 199-208.
  20. Mc Gloin S. The trustworthiness of case study methodology. Nurse Researcher. 2008; 16(1): 45-55.
  21. Cooke M, Hurley, C A case study exploring the ethical and policy dimensions of allocating acute care resources to a dying patient Journal of Clinical Nursing. 2008; 17(10): 1371-1378.
  - Wolters Klumer. Lippincott, Williams and Wilkins; 2008. p. 235-236.
  7. Nieswiadomy RM. Foundations of nursing research. 4th ed. Newjersey: Pearson Education, Inc.; 2002. P.156-157.
  8. Burns, Nancy; Grove, K. Susan. Understanding nursing research. 4th ed. Philadelphia: Saunders. Elsevier, 2003. P.204-205.
  9. Boswell C, Cannon Sh. Introduction to nursing research, incorporating evidence-based practice. 1st ed.; 2007. P.169-170.
  10. Khorasani p, Eskandari M. Comprehensive epidemiology in health sciences. Iran, Tehran, Jame-e negar Salemi publisher; 2010. (Persian)
  11. Houser J. Nursing research, reading, using and creating evidence. Canada. Jones and Bartlett publishers; 2008. P: 339-342.
  12. Polit DE, Beck CT. Essentials of Nursing Research; methods, appraisal and utilization. 6th ed. UK. London: Lippincott; 2006. P.20-21, 242-243
  13. Abed-saeidi Jh, Amir-ali-akbari. Research Methods in medical and health sciences. 2nd ed. Iran. Tehran, Salemi. Jame-e negar publisher; 2005. (Persian)
  14. Mohd Noor K B. Case Study: A

1997. Available: Error! Hyperlink reference not valid.; Accessed March 30, 2009.
28. Hedelin B, Svensson PG. Psychiatric nursing for promotion of mental health and prevention of depression in the elderly: a case study. *Journal of Psychiatric & Mental Health Nursing* 1999; 6(2): 115-124
29. Spilsbury, Meyer J. Use, misuse and non-use of health care assistants: understanding the work of health care assistants in a hospital setting. *Journal of Nursing Management*. 2004; 12(6): 411-418.
30. Lobindo-Wood G, Haber J. *Nursing Research*. 6nd Ed. New York. Mosby Inc.; 2006. P.161-163.
31. Mazaher yazdi M, Moussavi A, Akbari M, Farhang dust H. Auditory neuropathy- A case of auditory neuropathy after hyperbilirubinemia Available: [Http://www.iranmedex.com/case study: indexing articles published in Iran biomedical journals](http://www.iranmedex.com/case%20study%3A%20indexing%20articles%20published%20in%20Iran%20biomedical%20journals). Accessed 18 march 2009. (Persian)
32. Pattison N, Watson J. Ventilatory weaning: a case study of protracted weaning. *Nursing in Critical Care* 2009; 14(2): 75-85.
33. Majedi SM Lahsaeizadeh A. an examination of relationship between context variables, social capital and 1379.
22. Flyvbjerg B. Five Misunderstandings about Case-Study Research, in *Qualitative Inquiry*. 2006; 12(2): 219-245.
23. Zucker DM. Zucker, D. M. Two contrasting cases of men's experiences with chronic coronary heart disease post 1985. Unpublished doctoral dissertation, University of Rhode Island, Kingston, RI; 1999.
24. Scherr K, Urquhart G, Eichorst C, Bulbuc C .Paraplegia after coronary artery bypass graft surgery: case report of a rare event. *Critical Care Nurse* 2006; 26(5): 34-36.
25. Conway J , Mc Millan M , Solman A. Enhancing cardiac rehabilitation nursing through aligning practice to theory: implications for nursing education. *Journal of Continuing Education in Nursing*. 2006; 37 (5): 233-238.
26. Miler MA and Miller LD .Effects of the program-management model: a case study on professional rehabilitation nursing. *Nursing administration quarterly* 1997; 21(2):47-54.
27. Soy, Susan K. The case study as a research method: Applying the Case Study Method to an Electronic Community Network. Unpublished paper, University of Texas at Austin;

- methodology in nursing research. The Qualitative Report 2001; 6(2). Available: <http://www.nova.edu/ssss/QR/QR6-2/zucker.html>, Accessed March 30, 2009
40. Dawn D, Natasha Ml, Rebecca R, Rebecca F, Valerie L, and Carl T, Nurses' use of computerised clinical decision support systems: a case site analysis. *Journal of Clinical Nursing* 2009;18(8): 1159-1167
41. Danaei fard H, Alvani M, Azar A. *Qualitative research methodology: A comprehensive approach*, 1st ed. Iran, Tehran: saffar - Eshraghi publisher; 2004. (Persian)
42. Cowley S, Bergen A, Young K, Kavanagh A. A taxonomy of needs assessment, elicited from a multiple case study of community nursing education and practice, *Journal of Advanced Nursing* 2000; 31(1): 126-134
43. Mc Allister Margaret Lisa's lessons: A case study of mental health teaching and learning, Australian and New Zealand. *Journal of Mental Health Nursing* 2000; 9(1): 29-41
44. Pegram A, What is Case study research? *Nurse Researcher*. 1999/2000; 7(2): 5-16.
45. Khorasani P, Hasani P. Action research by, a strategy for decreasing theory-satisfaction of quality of life: a case study in rural areas in Fars province, *Village and Development* 2005 (9)4:91-135. (Persian)
34. Becker B, Dawson P, Devine K, Hannum C, Hill S, Leydens J, Matuskevich D, Traver C, Palmquist M. *Case Studies: Types and Design Concerns*, Writing@CSU. Colorado State University, Department of English; 2005. [On-line]. Available: <http://writing.colostate.edu/guides/research/casestudy> .Accessed July 27, 2009.
35. Kumar CP. Application of Orem's Self-Care Deficit Theory and Standardized Nursing Languages in a Case Study of a Woman with Diabetes *International Journal of Nursing Terminologies and Classifications*. 2007; 18(3): 103-110
36. Whittemore R, Chase S, Mande C, Roy C. The content, Integrity and efficacy of a nurse coaching intervention in type 2 diabetes. *Diabetes Educator* 2001; 27 (6): 887-898.
37. Dubois HFW, Padovano G, Stew G. Improving international nurse training: an American-Italian case study. *International Nursing Review* 2006; 53(2): 110-116
38. Yin RK. *Case study research: Design and methods* (2nd Ed.). Newyork, London CA: Sage Publications; 1994.
39. Zucker DM. Using case study

46. Jones C, Lyons C. Case study: Design? Method? Or comprehensive strategy? Nurse Researcher 2003; 11(3): 70-76.

practice gap by nurse researchers, Seasonal Journal of Baghiatallah Nursing faculty 12(44), 2011: 68-80. (Persian)

Cite this article as:

Khorasani P, Mohebbi Z, Magharei M. Applications and Methodology of Case- study as a Community based Research in Nursing. Sadra Med Sci J 2020; 8(2): 165-180.